

VANHAA JA UUTTA – VENÄJÄN KARJALAN URHEILU JA LIIKUNTA MUUTOKSESSA?

HANNU ITKONEN

Yhteyshenkilö: Hannu Itkonen, Jyväskylän yliopisto, Liikuntatieteiden laitos, PL 35 40014 Jyväskylän yliopisto
Puh 014-260 2036, 050-381 6302, sähköposti: hannu.itkonen@sport.jyu.fi

TIIVISTELMÄ

Itkonen, H. 2008. Vanhaa ja uutta – Venäjän Karjalan urheilu ja liikunta muutoksessa? Liikunta & Tiede 45 (6), 60–65.

■ Artikkelin tavoitteena on hahmottaa Venäjän Karjalan liikuntakulttuurin neuvostokauden jälkeisiä muutoksia. Keskeiset tutkimuskysymykset ovat 1) millaista tavoitteellisuutta urheilun ja liikunnan toimijat asettavat tekemisilleen; 2) millaista liikunnan ja urheilun organisoitumista on toteutettu ja 3) miten venäläisen liikuntaorganisaation toimijat kiinnittävät tekemisiään Neuvostoliiton aikaiseen liikuntaorganisaatioon ja laajemminkin aiempiin perinteisiin.

Artikkelin tutkimusaineisto on kerätty lukemalla Karjalan Sanomien numerot toukokuusta 2007 helmikuuhun 2008. Tutkimus osoittaa, kuinka taloudellisen tilanteen parantuessa Venäjän Karjalan liikuntaa ja urheilua on alettu organisoida uusista lähtökohdista. Erityisesti on suuntauduttu urheilijoiden valmennusolosuhteiden parantamiseen. Urheiluorganisaation rakentamisessa tukeudutaan sekä vanhoihin jo neuvostoaikaisiin käytäntöihin. Toisaalta pyritään luomaan myös uudenlaisia toimintatapoja muun muassa hakemalla yhteistyökumppaneita yrityksistä.

Asiasanat: Venäjän Karjala, liikuntakulttuuri, muutos

ABSTRACT

Itkonen, H. 2008. Old and New – Russian Karelian Sports In Transformation? Liikunta & Tiede 45 (6), 60–65.

■ The purpose of the article is to analyze the contemporary situation on sports culture in Russian Karelia. The main research questions are: 1) what are the new goals of sport organizers; 2) what kind of culture is the new sport organization; 3) what are the connections between the present Russian sport organization and the previous Spvjet sport organization?

The research materials consist of articles from the newspaper Karjalan Sanomat. The main research result is that, in the new economic situation, participants in Russian Karelian sports will organize a new kind of sports culture. The most important work is to improve the circumstances of sport training. In the new sports organization, there are similarities between new practices and old traditions.

Keywords: Russian Karelia, Sport culture, Transformation of Sports Culture

JOHDANTO

Neuvostoliiton romahtaminen merkitsi mittavia muutoksia myös valtiollisesti johdetussa urheilu- ja liikuntaorganisaatiossa. Neuvostoliitosta irrottautuneiden ja sittemmin itsenäistyneiden maiden oli lähdettävä luomaan omaa liikuntaorganisaatiotaan. Venäjällä samanlainen taloudellinen lamaannus sekä sosiaaliset ja kulttuuriset murrokset pakottivat etsimään uudenlaisia liikunnan ja urheilun organisoimisen ratkaisuja. Itse asiassa muutokset olivat alkaneet jo 1980-luvun loppupuolella, jolloin Mihail Gorbatschovin valtakaudella 1985-91 oli käynnistetty perestroikan nimellä tunnettu poliittinen liberaalisointi. (Sakwa 2006, 160-164.)

Neuvostoliiton romahtamisesta on kulunut lähes parikymmentä vuotta. Vuonna 2002 julkaisiin yhdessä Pentti Straniuksen kanssa tutkimuksen Liikettä Venäjän Karjalassa, jossa paneuduimme yhden Venäjän Federaation ”itsenäisen hallinnollisen subjektin liikuntakulttuurin uudistettuihin käytäntöihin” (Itkonen & Stranius 2002; ks. myös Itkonen 2003; Itkonen & Stranius 2003). Tämän artikkelin tarkoituksena on selvittää, millaiselta Venäjän Karjalan liikuntakulttuurin tilanne näyttää nykypäivänä. Erityisesti paneudun tutkimaan kolmea asiakokonaisuutta. Ensinnä selvitan, millaista tavoitteellisuutta urheilun ja liikunnan toimijat asettavat tekemisilleen. Toiseksi jäljitän, millaista urheilun ja liikunnan organisoitumista on toteutettu. Kolmanneksi kysyn, miten venäläisen liikuntaorganisaation toimijat kiinnittävät tekemisiään Neuvostoliiton aikaiseen liikuntaorganisaatioon ja laajemminkin aiempiin perinteisiin.

TUTKIMUSAINESTO JA MENETELMÄT

Artikkelini tutkimusaineiston olen kerännyt lukemalla Petroskoissa viikoittain ilmestyvää Karjalan Sanomia. Lehti itse ilmoittaa olevansa puolueista riippumaton Karjalan väestön lehti. Karjalan Sanomien julkaisijat ovat Karjalan tasavallan lainsäädäntökokous ja Karjalan tasavallan hallitus. Näin ollen lehti edustaa aluetasolla sitä valtiollista politiikkaa, jonka linjauksia määritellään Moskovan Kremlistä. Lehden painos on 1500 kappaletta. (Karjalan Sanomat 24.10.2007.) Lehden hyödyntämiseen tutkimusaineistona ovat omat perustelunsa. Ensinnäkin lehdessä kirjoitetaan runsaasti urheilusta ja liikunnasta. Venäjän uudessa yhteiskunnallisessa tilanteessa urheilu muun liikunnan ohella mielletään osaksi terveyden edistämistä. Julkaisutahot näkevät mielellään kirjoitettavan urheilusta ja liikunnasta, jotka edustavat hyveelliseksi katsottua elämänmenoa.

Toiseksi Karjalan Sanomissa urheilun organisointiin liittyvät seikat ovat laajasti esillä. Lehdessä uutisoidaan sekä merkittävistä urheilu- ja liikuntatapahtumista että liikuntakulttuurin organisaattoreista. Kolmanneksi lehden kirjoittelu ei rajoitu ainoastaan Karjalan tasavallan pääkaupungin Petroskoin tapahtumiin, sillä artikkeleissa kerrotaan koko tasavallan piirien ja seurojen tapahtumista. Artikkeliani varten olen lukenut Karjalan Sanomien kaikki numerot toukokuusta 2007 helmikuuhun 2008. Näin menetellen olen kerännyt tietoa sekä kesä- että talviurheilun tapahtumista. Vaikka lähdeaineiston ajallinen raja-

us onkin suhteellisen lyhyt, riittää se hyvin vastaamaan asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Lisäksi on syytä huomata artikkelini olevan tietynlainen päivitys, sillä jo aikaisemmin olen tutkinut Venäjän Karjalan liikuntakulttuurin pitempiä linjoja.

Karjalan Sanomien lukeminen on tapahtunut tutkimusteemoihini sitoutuneen aineistokeruun viitoittamana. Siten olen kerännyt talteen olennaiset tiedot kaikista artikkeleista, joissa käsitellään liikunnan ja urheilun toimijoiden tekemisiä, liikunnan ja urheilun organisointumista sekä traditioihin liittyviä kysymyksiä. Erityisen tärkeiksi aineistonkeruussa nousivat tekstit, joissa kuvattiin laajasti esimerkiksi koko jalkapallokauden tapahtumia tai urheilukoulujen uusia toimintaperiaatteita.

NEUVOSTOURHEILUN PERINTÖ

Venäjän tasavaltojen nykyisen liikunnan ja urheilun ymmärtämisen on mahdotonta ilman katseita Neuvostoliiton jättämään perintöön. Neuvostoliiton urheilujärjestelmän rakentaminen kesti runsaat 70 vuotta. Tuohon ajanjaksoon mahtuivat sekä vallankumouksen jälkeinen sisällissota että toisen maailmansodan raskaat vuodet. Keskeistä neuvostojärjestelmässä oli tiukka valtiojohtoisuus, mikä merkitsi ruumiillisuuden kaikkien osa-alueiden poliittista kontrollia. Ruumiillisuuden hallinnointia varten luotiin omat instituutiot ja varsin tarkat normistot (Damkjaer 1998, 123-124).

Neuvostoliitossa urheilu kiinnitettiin tiukasti laajaan yhteiskunnalliseen tavoitteellisuuteen. Urheilun suorituksellisuus rinnastui sekä maanpuolustuksen että tuotantoelämän ruumiin kuntoisuuteen. Sitoutuminen näihin kolmeen ruumiillisuuden osa-alueeseen muodosti käsityksen ihanteellisesta neuvostokansalaisesta. Valtiollisen ruumiillisuuden kontrollin lisääntyessä kävi niin, että maanpuolustuksen, tuotantoelämän ja urheilun ruumiillisuus kietoutuivat kiinteästi toisiinsa. Eri hallinnonaloilla määriteltiin tarkasti ruumiillisuuden tavoitteita. Esimerkiksi vuonna 1931 hyväksytty ja Neuvostoliiton rapautumiseen saakka voimassa ollut liikuntaohjelma ”Valmiina työhön ja maanpuolustukseen” (GTO – Gotov k trudu i oborone) määritteli tarkoin tavoitteet, joihin eri ikäkausien ruumiinkasvatuksessa tuli päästä. (Itkonen & Stranius 2002, 17-38.)

Neuvostourheilun laajenemista voidaan selittää kahdesta eri suunnasta. Yhtäältä etenkin nuoret kansalaiset kiinnostuivat lisääntyvässä määrin urheilusta. 1920-luvulla maassa käytiinkin kilpaurheilun ja laajojen kansankerrosten liikuntaa tavoittelevan Proletkult-liikkeen välinen kamppailu ruumiinkulttuurin suunnasta (Riordan 1977, 82-119). Kilpaurheilun aseman vankistumisesta viestivät lisääntyneiden ja sangen mittavien urheilukilpailujen järjestäminen. Esimerkiksi vuonna 1928 Moskovan Dynamo-stadionilla järjestetyissä spartakiadeissa kilpaili kaikkiaan 650 urheilijaa peräti 19 maasta. Lisäksi Neuvostoliiton oman joukkueen koko oli 4000 urheilijaa, mikä varmaankin miellytti myös ”proletaarisen liikuntakulttuurin suunnan” edustajia. (Nygrén 1968, 48-58.) Tapahtuman suuruusluokasta saa jonkinlaisen käsityksen muistamalla, että samana vuonna järjestetyissä Amsterdamin olympialaisissa oli osanottajia 17 maasta (Itkonen & Stranius 2002, 23-24).

Toisaalta kansalaisten lisääntyneen kiinnostuksen lisäksi neuvostourheilun suosion kasvua voi selittää valtion modernisoimispyrkimyksillä (Jordan 1991, 52-63). Urheilu oli oivallinen väline sosiaalistettaessa kansalaisia kurinalaiseen ja suunnitelmalliseen toimeliaisuuteen. Lisäksi urheilu liittyi kiinteästi maan teollistamiseen, jota sosialistisen modernisaation ”arkkitehdit” tavoittelivat varsin säälimättömin ottein (Gooding 2002, 120-121). Siirryttäessä viisivuotissuunnitelmien tavoitteellisuuteen tuli pitää huoli myös siitä, että työvoiman ruumiillinen suorituskyky oli korkea. (Acton & Stableford 2006, 315-316.) Modernisaation yhtenä tärkeänä osana oli myös terveydenhuollon kehittäminen, jossa urheilun edellyttämällä ruumiinhoidolla oli oma sijansa (Williams 2006, 219-220). Aivan

oma lukunsa olisi pohtia Neuvostoliitossa synnytettyä kollektiiviruumiillisuutta. Erilaisissa paraateissa hyväkuntoisilla ja hymyilevillä urheilijoilla oli merkittävä rooli (Sartori 1990, 70-72).

Neuvostourheilun merkitystä pohdittaessa huomiota on kiinnitettävä ruumiillisuuden osa-alueisiin. Näin on menetelty myös Nikolaus Katzer, joka on jäljittänyt neuvostourheilun ruumiillisuuden funktioita. Katzer esittää, kuinka neuvostourheilulle asetettiin viidenlaisia tavoitteita. Ensinnäkin urheilulla oli maanpuolustuksellinen funktio. Urheiluharjoituksin kasvatettiin voimakasta neuvostokansalaista ja samalla maanpuolustukseen kykenevää sotilasta. Erityisesti näiden kahden ruumiillisuuden kyvyn valmentautumiskeskukseksi muotoutuivat valtiollisesti kontrolloidut CSKA- ja Dynamo -seurat. Toiseksi neuvostourheilulla oli oma kulttuurinen funktionsa. Kulttuurisesti konstruointiin kuvaa ihanteellisesta neuvostokansalaisesta. Urheiluharjoituksiin osallistuvan kansalaisen katsottiin hakeutuvan muutoinkin hyveellisen elämän pariin. Urheilun katsottiin ehkäisevän nuorisorikollisuuden, alkoholismia tai prostituution kaltaisia lieveilmiöitä. (Katzer 2007, 356-357.)

Kulttuurisen funktion lisäksi saman sukuisesta sosiaalisen kontrollin tavoitteellisuudesta oli kyse myös urheilun kolmannessa funktiossa eli taloudellisessa tavoitteellisuudessa. Urheilijan ihmisen katsottiin olevan kaikin puolin voimakkaampi, terveempi ja toimintakykyisempi. Neljänneksi Katzer katsoo urheilun sisältäneen myös integroivaa tavoitteellisuutta. Monikansallisessa Neuvostoliitossa urheilujärjestelmä palveli yhtenäisen ”neuvostokansan rakennustyötä”. Esimerkiksi eri tasavaltojen muodostamien Neuvostoliiton yhteisten urheilujoukkueiden katsottiin vahvistavan keskusvaltaan kohdistunutta poliittista lojaliteettia. Urheilulla oli lisäksi merkittävä asema osana Neuvostoliiton ulkopoliittikkaa. Juuri urheilukentillä haluttiin osoittaa, kuinka neuvostojärjestelmä kykenee tuottamaan myös maailmanluokan huippu-urheilijoita. Neuvostoliiton liittyessä 1950-luvulta alkaen osaksi maailmanlaajuisia olympialiikettä ja muita arvokilpailujärjestelmiä maan urheilujoukkueet tavoittelivat luke-mattomissa kilpailuissa maailman johtavan urheiluvallion asemaa. (Katzer 2007, 357-358.)

Neuvostourheilun eri funktioiden tunnistaminen johdattaa tutkijalemaan Venäjän nykyurheilun tavoitteellisuutta. Seuraavassa ryhdyn selvittämään, ilmeneekö Venäjän Karjalan liikuntakulttuurissa piirteitä neuvostoaikojen tavoitteellisuudesta. Samalla jäljitän sitä, millaisia uusia sävyjä tavoitteellisuuteen on liitetty, millainen tasavallan liikuntaorganisaatio on sekä millaisia perinteitä halutaan vaalia.

TAVOITTEET

Venäjän periferia-alueena Karjalassa elettiin vaikeita vuosia Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen. Erityisesti taloudelliset resurssit olivat niin niukat, että suunnitelmalliseen toimintaan ei juuri ollut edellytyksiä. Yhteistyö suomalaisten yhteistyötoimijoiden kanssa koettiin arvokkaaksi. Urheilujoukkueiden vaihdon lisäksi Venäjän Karjalaan saatiin myös liikuntakulttuurisia vaikutteita, joiden yksi ilmentymä oli tasavallassa 1994 hyväksytty liikuntalaki. Ensimmäisenä koko Venäjän alueella hyväksytyssä liikuntalaissa painotettiin urheilun ja liikunnan laaja-alaisuutta ihmisten kaikinpuolisen kehittymisen välineenä ja terveen elämäntavan vakiinnuttajana. Julkisen liikuntahallinnon tehtäväksi asetettiin sellaisten yhteisöjen perustaminen, jotka keskittyvät järjestämään lasten ja nuorten urheilua ja liikuntaa, vammaisliikuntaa sekä kuntoilua ja retkeilyä. Työnantajien tehtäväksi nähtiin edellytysten luominen työpaikkaliikunnalle. (Karjalan tasavallan liikuntalaki 1994.)

Urheilutavoitteet

Tavoitteellisuuden laaja-alaisuus näkyy tänäkin päivänä. Karjalan tasavallan urheilun kehittämistarpeisiin on laadittu pitkäaikainen tukiohjelma, sillä viranomaiset kiinnittävät urheiluun entistä enem-

män huomiota. Nuoriso- ja urheilukomitean puheenjohtaja Maksim Antipov mukaan ohjelmaan sisältyy kaksi erityistä tavoitetta. Ensimmäinen toivotaan, että ihmiset harrastaisivat urheilua entistä suuremmalla innolla. Toiseksi tavoitellaan, että karjalaiset urheilijat saavuttaisivat aiempaa parempia tuloksia. Myönteiseen suuntaan tapahtunutta muutosta kuvasti vuoden 2007 lopulla se, että Karjalassa ”järjestettiin tavallista enemmän kaikenlaisia urheilukerhoja ja -järjestöjä”. (KS 26.12.2007.)

Tukiohjelma käynnistettiin vuonna 2006 ja lähtökohtaisesti se oli kolmen vuoden mittainen. Ohjelma sisältää kaikenlaisia tilaisuuksia ja kilpailuja sekä urheilukeskusten kunnostusta. Jo vuodeksi 2007 suunniteltiin 180 urheilutilaisuutta, jotka kyettiin toteuttamaan lähes täysimääräisesti. Vuoden aikana Karjalan urheilijat ottivat osaa 68 kilpailuun Venäjällä sekä seitsemään EM- ja MM-kilpailuun. Tukiohjelman mukaisesti Karjalan eri kaupunkeihin rakennetaan urheilukeskukset, jotka edesauttavat urheilullisten tavoitteiden saavuttamista. (KS 26.12.2007.)

Urheilumenestyksen saavuttamiseksi on ryhdytty muihinkin toimiin. Kesällä 2006 tasavallan päämies Sergei Katanandov nimitti erityisen järjestelytoimikunnan, jonka tehtäväksi asetettiin urheilijoiden valmentaminen olympiakisoihin. Asetukseen sisältyi myös rahapalkkioiden maksaminen olympialaisten urheilijaehdokkaille, olympiajoukkueen urheilijoille ja valmentajille. Tasavallassa keskitytään erityisesti talvilajeihin, joiden olympiakultaan karjalaisurheilijoista ovat ylänneet muun muassa Fjodor Terentjev, Larisa Lazutina ja Nikolai Aksjonov. (KS 26.12.2007.)

Urheilullisia tavoitteita asetettaessa katseet on suunnattu jo niinkin kauas tulevaisuuteen kuin vuoteen 2014 ja tuolloin pidettäviin Sotshin talviolympialaisiin. Asia nousi esiin muun muassa tammikuussa 2008, jolloin Karjalan opetusministeriön varajohtaja Anatoli Karmazin ja urheilukomitean puheenjohtaja Maksim Antipov tapasivat urheilulomaprojektin osanottajia. Samassa yhteydessä nuorille urheilijoille kerrottiin valmentautumismahdollisuuksista ja Petroskoin lasten ja nuorten urheilukoulujen parhaat valmentajat ja opiston opettajat pitivät harjoitukset. Urheilulomaprojektin yhtenä osana on tietokanta Karjalan tasavallan luokitelluista urheilijoista. Vuoden 2008 aikana on tarkoituksena perustaa olympiatoiveiden urheiluryhmä, jonka ansiosta opistoon valitut saavat ajanmukaisen ammattikoulutuksen ja korkeatasoista urheiluvalmennusta. (KS 23.1.2008.)

Sotshin olympialaiset ovat nousseet esiin muissakin yhteyksissä. Kontupohjassa sellu- ja paperitehtaan hiihtokeskuksessa järjestetyissä hiihtokilpailuissa Karjalan tasavallan urheilu- ja nuorisokomitean puheenjohtaja Maksim Antipov sanoi kilpailujen avajaisissa, että tasavallan urheilijat aikovat osallistua ja saavuttaa voittoja Sotshissa. Puheenjohtaja painotti, että ajankohtainen tehtävä on kiinnittää huomiota 12–14-vuotiaisiin urheilijoihin. Kontupohjasta Maksimov katsoi voitavan tehdä olympiaurheilijoiden ahjon, sillä onhan kaupungissa jo alkanut toimia erityinen olympiakoulutuskeskus. (KS 19.9.2007.)

Tavoitteiden saavuttamista on tuettu myös tasavallan parhaille urheilijoille myönnettyillä stipendeillä. Syksyllä 2007 tasavallan päämies Sergei Katanandov ojensi rahapalkinnot seitsemälle tasavallan parhaalle urheilijalle. Stipendin myöntämisen edellytyksenä oli, että urheilijan tuli kuulua Venäjän kansallisiin joukkueisiin ja olla samalla olympiakisojen osanottajaehdokkaita. Stipendien myöntäminen käynnisti urheilijoiden valmistautumisen Sotshin olympialaisiin ja oli samalla osa käynnistettyä tasavallan liikunnan ja urheilun kehittämisohjelmaa. Urheilun merkityksen kasvua osoittaa myös se, että tasavallan urheilu- ja nuorisokomitea muutettiin vuoden 2008 alusta alkaen toimimaan liikunta- ja urheilukomiteana. Samalla päätettiin perustaa myös erityinen tasavallan olympiatoiveiden urheilukoulu. (KS 7.11.2007.)

Urheilun tavoitteellisuuden yksi elementti on myös menestyksestä tiedottaminen. Syyskuun lopulla 2007 Karjalan Sanomissa kerrottiin

karjalaisesta pöytätenniksen Euroopan mestarista. Ksenija Grigorjeva oli voittanut Slovakian Bratislavassa vuonna 1992 syntyneiden sarjan. Grigorjeva itse ilmoitti asettaneensa päätavoitteekseen pääsyn Venäjän olympiajoukkueeseen. Tytön valmentaja Marina Sharova puolestaan toivoi, että pöytätenniksestä tulisi Ksenjan ammatti. (KS 26.9.2007.) Runsas kuukausi aiemmin samassa lehdessä kerrottiin sampopainin Petroskoissa elävästä maailmanmestariehdokkaasta (KS 15.8.2007.)

Terveys ja olosuhteet

Neuvostoliiton aikana urheilu ja terveyden edistäminen olivat kiinteästi kytkeytyneet osaksi kokonaisvaltaista kasvatusorganisaatiota. Myös Venäjän Karjalan kansanterveystyön nykykäytännöistä löytyy viitteitä siitä, että urheilun ja liikunnan merkitys on vahvistumassa. Marraskuussa 2007 Petroskoin 46. keskikoulun liikunnanopettaja Lidija Jevdokimova ilmaisi huolensa lasten heikosta terveydentilasta. Opettajan mukaan lapset on jaettava liikunnanopetuksessa eri tasoryhmiin, sillä täysin terveitä lapsia luokilta löytyy enintään viisi. Suurin osa oppilaista on sijoitettava niin sanottuihin terveyttä kohentaviin valmennusryhmiin. Tämän lisäksi liikuntaa on järjestettävä varsinaisille erityisryhmien lapsille. Jevdokimonovan koulun 700 lapsesta 43 lukeutuu erityisryhmiin. (KS 7.11.2007.)

Liikuntatoimijoiden uudeltaisesta verkostoitumisesta ja samalla terveyden edistämisestä on ollut kyse käynnistetyssä Valitsen urheilun -festivaalissa. Hankkeen rahoittajat ovat olleet tasavallan urheilukomitea, Unicef-rahasto ja Karjalan opetuksen kehittämiserahasto. Festivaalin tunnus on ”Urheilu huumeita vastaan”. Ensimmäinen tapahtuma Petroskoin Spartak -stadionilla kokosi 700 osanottajaa. Tämän jälkeen tapahtumia on järjestetty eri puolilla Karjalan tasavaltaa. (KS 28.11.2007.)

Urheilun tavoitteellisuuteen kuuluu myös olosuhdetekijöiden kohentaminen. Tasavallan alueella onkin ryhdytty erinäisiin kunnostus- ja rakennustöihin. Esimerkiksi kesällä 2007 Petroskoin yliopiston lääketieteellinen tiedekunta sai käyttöönsä peruskorjatun urheilusalin (KS 12.6.2007). Kontupohjassa sellu- ja paperikombinaatin toimesta on rakennettu useita urheilun suorituspaikkoja, joita ovat muun muassa jäähalli ja hiihtostadion. Suunnitelmassa ovat myös Petroskoin kasvatusopillisen korkeakoulun uimahalli, Petroskoin judokeskus ja Pääjärven alppihiihtokeskus. (KS 6.6.2007; KS 22.8.2007.)

Talviolympialaiset vaikuttavat myös rakentamiseen. Tasavallan päämies Sergei Katanandov kertoi joulukuussa 2007 Karjalan tasavallan valmistautumisesta Sotshin kisoihin. Katanandov kertoi Petroskoihin, Kontupohjaan ja Kostamukseen rakennettavista useista urheilukohteista, jotka tarjoavat urheilijoille harrastusmahdollisuuksia sekä houkuttelisivat uusia lupaavia nuoria urheilun pariin. Erityistä kritiikkiä päämies esitti Petroskoihin rakennettavan Kurganin hiihtokeskuksen töiden etenemisestä. Ensi vaiheessa Katanandovin mielestä piti saada nopeasti valmiiksi nykyaikaiset valaistut ladut ja urheilukeskus sekä ampumahiihtorata, joissa urheilijoita voitaisiin valmentaa olympiajoukkueisiin. Asian vauhdittamiseksi Katanandov antoi ministeriölle ja urheilukomitealle kymmenen päivää aikaa rakennussuunnitelman ja aikataulun laatimiseen. (KS 19.12.2007.)

LIKUNNAN ORGANISOINTI

Neuvostoliiton romahtamisella oli kauaskantoiset seuraukset myös liikunnan ja urheilun organisaatioihin. Taloudellisen niukkuuden oloissa muun muassa kilpailutoiminta tyrehtyi lähes kokonaan. Rahaa ei ollut enempää liikunnan, urheilun ja matkailun komitealla kuin urheilun lajitoimijoillakaan. Tällä hetkellä näyttää kuitenkin siltä, että urheiluorganisaatiota ollaan rakentamassa uusista lähtökohdista.

Urheilua ja joukkoliikuntaa

Venäjän Karjalan urheilua organisoidaan paikallisesti, alueellisesti,

kansallisesti ja kansainvälisesti. Paikallisesti seurat ja lajientusiastit järjestävät urheilun lajitoimintoja. Laaja-alaisinta toimintaa on tasavallan pääkaupungissa Petroskoissa, jossa on parhaat edellytykset urheilun harrastamiselle. Kontupohjassa sellu- ja paperikombinaatin johdon mittavat satsaukset urheilupaikkarakentamiseen ovat lisänneet etenkin jääkiekkoilun ja hiihdon harrastusta. Kostamus on tullut kuuluisaksi nyrkkeilyharrastuksestaan. Sortavalassa on keskittynyt soutuun, sillä kaupungissa on Luoteis-Venäjän ainoa soudun harjoitushalli (KS 30.5.2007). Paikallisesti eri lajeissa järjestetään kaupunkien mestaruuskilpailuja. Esimerkiksi lokakuussa 2007 pelattiin pöytätenniksen avoimet Petroskoin mestaruuskilpailut, joiden sarjoihin osallistui 65 miestä ja 23 naista (KS 17.10.2007).

Karjalassa järjestetään myös eri lajien tasavallan mestaruuskilpailuja. Esimerkiksi jalkapallossa järjestettiin kesällä 2007 Karjalan mestaruuskilpailut kahdessa divisioonassa. Ensimmäisessä divisioonassa pelasi kahdeksan ja toisessa kuusi joukkuetta. Mestaruuskilpailujen lisäksi toimeenpantiin myös cup-kilpailu ja halliturnauksia. Jalkapalloa pelasivat myös juniorit ja veteraanit. Karjalan tasavallan parhaat pelaajat ovat päässeet edustamaan Luoteis-Venäjän joukkuetta. (KS 12.12.2007.) Useissa lajeissa järjestetään Luoteis-Venäjän mestaruuskilpailuja, joissa menestyneet urheilijat pääsevät kamppailemaan koko Venäjän mestaruuksista. Luoteis-Venäjällä järjestetään myös erityisiä alueen urheilufestivaaleja. Syksyllä 2007 toimeenpannuissa festivaaleissa kilpailtiin paremmuudesta sampopainissa, judossa, taekwondossa, vapaapainissa ja jiu-jitsussa (KS 7.11.2007).

Karjalan urheiluorganisaattoreille on tärkeää, että tasavallan urheilijat menestyvät myös kansainvälisissä kilpailuissa. Kansainvälisen menestyksen uutisoiminnin kynnys on erityisen matala, ja niinpä Karjalan Sanomissakin viestitään mieluusti mainetta niittäneistä. Esimerkiksi lokakuussa 2007 lehti uutisoi, kuinka urheilukoulun joukkue oli saavuttanut fitness-aerobicin MM-hopeaa (KS 24.10.2007). Nykytilanteessa on myös mahdollista, että Karjalan urheilijat edustavat paitsi Venäjän maajoukkuetta myös vaikkapa suomalaista suunnistusseura Kalevan Rastia (KS 30.1.2008).

Kaikkea urheilua ja liikuntaa eivät toimeenpane urheilun lajiorganisaatiot. Osa tapahtumista sisältää ajatuksen lajitoimintaa laaja-alaisempaan urheiluun sosiaalistamisesta tai liikunnan harjoittamisesta. Syyskuussa 2007 Venäjän urheilutoimisto, Venäjän kenttäurheilun liitto ja Urheilullinen Venäjä -kansalaisjärjestö toimeenpanivat juoksupahtuman ”Kansakunnan juoksu”. Petroskoissa järjestettyyn tapahtumaan osallistui yli 10 000 eri-ikäistä osanottajaa. Valtakunnallisen juoksupahtuman suosio on kasvanut vuosien myötä. Kun vuonna 2004 mukana oli noin 300 000 juoksijaa, niin vuonna 2006 juoksu-urakkansa suoritti 716 000 henkeä. (KS 19.9.2007.)

Talven joukkotapahtumana järjestettiin helmikuun 10. päivänä Venäjän Latu 2008 -hiihto. Petroskoissa toteutettu tapahtuma kokosi yli 10 000 hiihtäjää. Tapahtuman puitteet oli tehty mahdollisimman juhlaviksi. Tilaisuudessa puhuivat muun muassa Karjalan tasavallan päämies Sergei Katanandov, Karjalan hiihtoliiton ja lainsäädäntökouksen puheenjohtaja Nikolai Ljovin ja Petroskoin apulaiskaupunginjohtaja Anatoli Buldakov. Arvovaltainen puhujajoukko osoittaa, kuinka nimenomaan hiihdolle annetaan Karjalan tasavallassa tärkeä tehtävä sekä urheilumenestystä että joukkoliikuntaa ajatellen. Hiihtojuhlan järjestäjien mukaan osanottajista 6 800 tuli tuotantolaitoksesta, virastoista, kouluista, opistoista ja korkeakouluista. Hiihtäjistä kolmisen tuhatta oli niin sanottuja sunnuntaihiihtäjiä. Mukana olivat myös sauvakävelijöiden Tonus-klubi, Soikovin nimeä kantava hiihdon veteraaniklubi ja Kukonmäen Terveys-klubi. Yrityselämän läsnäolosta viesti se, että lähtöalueella näkyi valtavia sponsoreiden mainostauluja. Juhlatunnelmaa lisäsi tapahtuman aikana saatu tieto ampumahiihtäjä Maksim Tshudovin voitosta ampumahiihdon MM-kilpailuissa Ruotsissa. (KS 13.2.2008.)

Urheilun aktiivointia on toteutettu myös projektikilpailuina. Rus-sal-yritys ja sosiaaliohjelmien Nadvoitsan osasto käynnistivät ”Sata

urheiluprojektia -kilpailu”. Kilpailuun osallistuvien edellytetään suunnittelevan kesän ajaksi urheilukentille erilaisia tapahtumia. Hankkeesta tiedotettiin alumiinitehtaan konferenssisalissa. Koko kilpailun tavoitteeksi kerrottiin massaurheilun kehittäminen. Etusijalle asetettiin hankkeet, joiden kautta lapsia ja nuoria saataisiin harrastamaan liikuntaa ja noudattamaan terveitä elämäntapoja. Yrityksen pääjohtaja Moisejev korosti puheessaan nuorisourheilun merkitystä ja kehotti läsnäolijoita osallistumaan kilpailuihin. (KS 30.1.2008.)

Taloudellinen ja sosiaalinen pääoma

Liikunnan ja urheilun organisoiminen vaatii erilaisia taloudellisen ja sosiaalisen pääoman muotoja. Taloudellisen vaurauden lisääntyessä julkisen sektorin eli tasavallan ja kuntien päättäjät ovat voineet lisääntyvässä määrin myöntää rahaa urheilulle. Julkisen sektorin toiminnassa tärkeässä asemassa ovat lasten ja nuorten urheilukoulu. Esimerkiksi Petroskoissa aloitti syksyllä toimintansa seitsemän urheilukoulua, joissa oli mahdollista harrastaa yli 30 urheilulajia. Neuvostoajoista poiketen uutta on se, että urheilukoulujen oppilaat joutuvat maksamaan osallistumismaksuja. Karjalan Sanomien haastatteleva Nikita Jeremejev totesikin urheilukoulumaksujen olevan liian kalliita kahden lapsen yksinhuoltajäidille. (KS 12.9.2007.)

Urheiluvalmennuksen taloudellisessa tukemisessa ryhdyttiin toimiin elokuussa 2007. Tasavallan päämies Sergei Katanandov teki useita aloitteita, joiden tavoitteena on luoda edellytyksiä Karjalan urheilijoiden olympialaisiin osallistumiselle. Päämies säätii määräyksellään menestyneille urheilijoille ja valmentajille olympiastipendit. Katanandovin mielestä stipendit ovat voimakas kannustin kaikille niille, jotka harjoittavat urheilua ammattimaisesti. Ensimmäisten 120 000 ruplan stipendien saaneiden joukossa oli kolme hiihtäjää, kaksi pöytätenniksen pelaajaa, kaksi voimistelijaa ja yksi yleisurheilija. (KS 19.9.2007.)

Loppuvuodesta 2007 julkisen sektorin tukea suunnattiin urheilukouluille ja niille peruskouluille, jotka olivat kiinnittäneet erityistä huomiota liikunnanopetuksensa kehittämiseen. Tuen tavoitteena oli sekä urheilullisen menestyksen saavuttaminen että lasten ohjaaminen liikunnallisen elämäntavan piiriin. (KS 31.10.2007; KS 21.11.2007.)

Venäjän Karjalan liikuntakulttuurissa vapaaehtoisuuteen perustuvan kansalaistoiminnan viriämisestä on olemassa jonkinlaisia merkkejä. Jo pitempään toimineita klubeja ovat muun muassa juoksuurheiluun keskittynyt Aino-klubi ja sauvakävelijöiden Tonus-klubi. Avantouimareiden Viktorija-klubi aloitti toimintansa jo 1987. Tällä hetkellä klubin toiminnassa on mukana 150 eri-ikäistä uimaria. (KS 23.1.2008.)

Aivan uudeltaisesta kansalaistoiminnasta on kyse Aunuksessa pidetyissä Semiretshje -suo-olympialaisissa, jotka järjestetään seitsemän järven maisemissa. Yleisurheilulajien lisäksi suolla kisailtiin myös painissa ja jalkapallossa. Tulevaisuudessa on tarkoitus järjestää myös suokoripalloa. Aunuksien vuoden 2007 suo-olympialaisten tukijoina toimivat Druzhba-matkatoimisto, Alavoisen sahalaits, Aunuksen leipomo ja paikallishallitus. Järjestetyt kilpailut omistettiin tuleville Sotshin talviolympialaisille. (KS 5.9.2007.) Myös yksittäisen urheilun entusiastin toimet saattavat synnyttää sosiaalista pääomaa. Viteleen Joensuussa tällainen aktivisti on Ivan Iljin, jonka aherrus-punnustennoston valmentajana on tuottanut tulosta. Itsekin punnustennoston maailman ja Euroopan mestaruuden voittanut voimamies on saanut myös paikkakunnan nuoret lajin pariin. (KS 26.12.2007.) Vähemmän urheilua tuntevalle lukijalle on paikallaan huomauttaa, että punnustennosto on huomattavasti vähemmän harrastettu laji kuin olympialainen painonnosto.

Liikunnan sosiaalista pääomaa synnyttävät myös tasavallan yritykset. Kontupohjassa paikallisen teollisuuslaitoksen johto on tukenut jo pitkään urheilutoimintaa rakentamalla suorituspaikkoja ja järjestämällä kilpailuja. Esimerkiksi jalkapallossa yritys on järjestänyt useana vuonna osastojen välisiä kilpailuja. Myös pöytätenniksessä

ammattiliitot ovat järjestäneet kilpailutoimintaa jäsenilleen. (KS 6.6.2007.) Täydellinen yksimielisyys teollisuusyritysten vastuusta urheilun alueella ei kuitenkaan vallitse. Kesällä 2007 Segezhan sellu- ja paperikombinaatin johto ilmaisi halukkuutensa luopua urheilutalon ylläpidosta ja halusi siirtää vastuun piirikeskuksen johdon hartioille. Syynä esitykseen oli se, että vuotuiset urheiluhallin ylläpitokustannukset ovat jopa seitsemän miljoonaa ruplaa. (KS 26.7.2007.)

Liikunnan ja urheilun yritystoiminta on Venäjän Karjalassa niukkaa. Tasavallan pääkaupungissa Petroskoissakin liikunta-alan yritystoiminta on vähäistä. Elokuussa 2007 Karjalan Sanomissa uutisoitiin purjelautailusatamasta, josta on mahdollista vuokrata välineitä ja saada maksusta lajin opastusta (KS 15.8.2007). Yritystoiminnan ja liikunnan kohtaamisesta on kyse myös urheiluvälinekaupassa ja erilaisten urheilu- ja liikuntatapahtumien sponsoroinnissa. Taloudellisen tilanteen muuttumisesta neuvostoaikojen jälkeisessä elämässä viestii se, että sekä monet urheilukoululaisten vanhemmat että uimahallin käyttäjät valittavat rahojensa riittämättömyyttä ja maksujen suuruutta.

PERINTEIDEN VAALINTAA

Venäjän Karjalan urheilua ja liikuntaa tarkasteltaessa on helppo havaita, kuinka uutta organisoitumista rakennetaan vanhoihin toimintakäytäntöihin tukeutuen ja perinteet huomioon ottaen. Esimerkiksi urheilukoulu nähdään toimivaksi osaksi valmennusjärjestelmän kokonaisuutta. Taloudellisen vaurauden lisääntyessä näyttää käyvän niin, että urheilukouluille ollaan valmiita suuntaamaan lisätukea.

Nykypäivän karjalaisessa urheilu- ja liikuntakulttuurissa nojaututaan myös sosiaalisiin ja kulttuurisiin perinteisiin. Kiinnostavaa on havaita, kuinka tämä perinnetietoisuus ulottuu Neuvostoliiton aikaisiin vuosiin. Esimerkkejä lehtiaineistostani löytyy runsaasti. Kesäkuussa 2007 juostiin perinteinen Pitkärannan juoksu, joka oli omistettu sekä vuosien 1939-40 talvisodan osanottajien muistolle että Murheen risti -muistomerkin vuosipäivän kunniaksi. Ennen Kuoleman laaksosta käynnistyneen juoksupahtuman starttia muisteltiin Karjalan 18 jalkaväkidivisioonan ja Moskovan 5. panssariprikaatin sotilaita. (KS 27.6.2007.)

Historian muistamisessa ei ole kysymys suinkaan pelkistä perinnetapahtumista. Syyskuussa 2007 järjestetty Orzegan juoksu kokosi parisataa eri ikäistä juoksijaa. Juoksun tukijoina toimivat sisäministeriö ja tasavallan urheilukomitea. Juoksun yhteydessä puhunut tasavallan sisäministeri Igor Aljoshin lupasi ministeriön tekevän kaikkensa tapahtuman säilyttämiseksi. Juoksu on omistettu Orzegan aseman taistelussa syyskuussa 1941 kaatuneiden NKVD:n työntekijöiden muistoksi. (KS 26.9.2007.) Erityisen kiinnostava seikka on, että NKVD on Neuvostoliiton tiedustelupalvelu KGB:n edeltäjä.

Urheiluperinteiden vaalimisessa hyödynnetään toki muitakin kuin sotatapahtumien muistelua. Juoksijoiden Aino-klubi kunnioittaa Sputnikin vuosipäivää osallistumalla Moskovan alueen Koroljovissa järjestettyyn maratonjuoksuun (KS 31.10.2007.) Myös urheilutähden saavutuksia kunnioitetaan. Suomalaistaustainen mestarijuoksija Aarne Kivekäs on saanut omat muistokilpailut, jotka järjestetään vuosittain Äänisen rantakadulla (KS 10.10.2007). Ihailua kohdistettiin myös Neuvostoliiton aikaisiin jalkapallotähtiin, jotka vierailivat ystävyysottelussa Petroskoissa syksyllä 2007 (KS 3.10.2007).

Perinteiden vaaliminen ei rajoitu ainoastaan Venäjän Karjalan ihmisiin tai alueeseen. Petroskoissa järjestetään vuosittain juoksupahtuma toisessa maailmansodassa ansioituneen sotapäällikkö, marsalkka Georgi Zhukovin kunniaksi. Juoksun uutisoinnissa todettiin, että ”muisto miljoonista isänmaallisessa sodassa kaatuneista elää ikuisesti sotaveteraanien ja heidän jälkeläistensä sydämissä.” (KS 9.1.2008.) Aino-klubin juoksijat osallistuvat myös talvisiin maratonjuoksuihin, joiden yhteydessä muistellaan Leningradin pelastanutta Elämän tietä (KS 6.2.2008).

Yksittäisten karjalaisurheilijoiden perinteen vaaliminen näyttäisi olevan jopa aktivoitumassa. Hiihdon olympivoittajalle, Karhumäen piirin Paateneen kylän pojalle Fjodor Terentjevälle ollaan pysyttämässä muistopatsasta Petroskoin Kukonmäelle. (KS 6.2.2008.) Myös olympivoittoon yltänyttä Larisa Lazutinaa on muistettu perustamalla hänen entiseen kouluunsa hiihtourasta kertova pienoismuseo.

Venäjän Karjalan urheilu- ja liikuntatoimijoiden perinteen vaaliminen saa käyttövoimaansa kolmesta lähteestä. Ensinnäkin muistellaan ja kunnioitetaan Karjalan tasavallan ja laajemmin Venäjän sekä Neuvostoliiton historiallisia tapahtumia. Tällöin nousevat painokkaasti esille sota-ajan tapahtumat taisteluineen ja sankaritekoineen. Toiseksi perinnettä kantavat jo muodostuneet yhteisölliset traditiot, joita valtion muuttuminen Neuvostoliitosta Venäjäksi ei ole kyennyt katkaisemaan. Kolmanneksi halutaan synnyttää jatkumoa aiemmalle urheilumenestykselle, jolloin esille nostetaan ennen kaikkea karjalaisurheilijoiden aiemmat menestykset aina olympivoittoja myöten.

VANHAA JA UUTTA

Venäjän Karjalan liikunnan ja urheilun nykytavoitteellisuuden tarkastelu johtaa kahteen johtopäätökseen. Ensinnäkin lehtiaineisto antaa vahvoja viitteitä siitä, että urheilun menestystavoitteet on nostettu arvoon aivan uudella tavoin. Tasavallan johtavien päättäjien ja urheiluvaikeuttajien puheet mahdollisesta tulevasta urheilumenestyksestä höystettynä aiempien saavutusten esiintuomisella antavat aiheen olettaa, että urheilun merkitys on kasvamassa niin Venäjän Karjalassa kuin laajemminkin Venäjällä. Ponnekkaasti suuntaudutaan kohti vuoden 2014 Sotshin talviolympialaisia. Karjalassa omat kisat nähdään mahdollisuudeksi, sillä tasavallan luonnonolosuhteiden katsotaan suosivan etenkin hiihtourheilua. Samalla päättäjät ovat kohdentaneet talousresursseja hiihdon uusien suorituspaikkojen rakentamiseen ja entisten kohentamiseen. Esimerkiksi Kontupohja on nimetty peräti olympiaurheilijoiden kehdeksi. Pontta menestyksen tavoittelulle on haettu myös tasavallan urheilijoiden aiemmasta menestyksestä ”perinteiden velvoittaessa”.

Toiseksi Karjalan tasavallan liikuntatoimijat ovat nostaneet esiin terveyteen ja toimintakykyyn liittyvää tavoitteellisuutta. Hieman toisin kuin esimerkiksi Suomessa liikunnan ja urheilun tavoitteet nähdään sangen yhteneviksi. Niinpä tasavallan urheilusta vastaavan komitean puheenjohtaja korostaakin urheilun tukiohjelmalla esitellensä kahta tavoitetta: Ihmisten urheilun harrastamista suuremmalla innolla ja karjalaisten urheilijoiden saavuttamia parempia tuloksia. Sellu- ja paperikombinaatin johtajan arvion mukaan tehtaan osastojen väliset jalkapallosarjat ovat omiaan kannustamaan terveisiin elämäntapoihin ja torjumaan turmiollista toimeliaisuutta. Terveystavoitetta palvelevat myös valtio- tai tasavaltajohtoisesti organisoidut massaliikuntatapahtumat.

Liikunnan ja urheilun organisoitumisessa ollaan vähitellen siirtymässä samantyyppiseen keskusjohtoiseen aluejärjestelmään kuin neuvostoaikoina. Tämän on mahdollistanut maan taloudellinen vaurastuminen. Urheilun organisoitumisessa on erotettavissa viisi eri tasoa. Ensinnäkin urheillaan ja liikutaan paikallisesti. Tietyt paikkakunnat ovatkin tulleet kuuluisiksi omista menestyslajeistaan. Esimerkiksi Kostamus tunnetaan nyrkkeilijöistään ja Sortavalassa on pyritty menestykseen soudussa. Toiseksi urheilua organisoidaan tasavallan eri piireissä. Piirit ovat hallinnollisia alueita, joten niillä on oma merkityksensä myös urheilun ja liikunnan organisoinnissa. Tätä artikkelia varten kerätty aineisto ei kuitenkaan tarjoa mahdollisuuksia arvioida, mikä on piirien tosiasiallinen merkitys tasavallan urheiluorganisaatiossa. Jossakin määrin näyttäisi siltä, että kolmannen organisaatiotason eli tasavallan merkitys on viime vuosina lisääntynyt. Tästä viestii jo sekin, että vuoden 2008 alusta alkaen siirryttiin ”puhtaan urheilukomitean” aikaan. Aiemmin komitea toimi nuoris- ja urheilukomiteana.

Tasavaltaa laajempia organisaatiotasoja ovat Luoteis-Venäjä ja koko Venäjän valtio. Edelleenkin useissa lajeissa järjestetään Luoteis-Venäjän mestaruuskilpailuja. Juuri näissä kilpailuissa menestyminen mahdollistaa osallistumisen koko Venäjän kilpailuihin. Näin ollen urheiluorganisaatio on varsin samankaltaisen kerroksinen kuin neuvostovuosina. Urheilijan uran kansallisen menestyksen kohokohta on Venäjän maajoukkueeseen yltyminen ja tätä kautta pääsy kansainvälisille kilpapakentille. Selvää on, että joissakin vähemmän harrasteuissa lajeissa kansainvälistä kilpailukosketusta voidaan hakea ilman portaattaita järjestelmää. Esimerkiksi punnustennoston maailman ja Euroopan mestari Ivan Iljinin ei tarvitse osallistua karsintakilpailuihin, vaan hän voi matkustaa suoraan lajin arvokilpailuihin. Sen sijaan kuntoliikunnassa ei ole urheilun hierarkkisuu-delle ominaisia piirteitä. Esimerkiksi artikkelissa mainitut avantouinnin ja sauvakävelyn klubit toimivat paikallisesti ja keskittyvät ennen kaikkea oman jäsenistönsä terveyden vaalimiseen ja toimintakyvyn ylläpitämiseen.

Tutkimusartikkelini kolmanneksi tavoitteeksi asetin vastaamisen kysymykseen, miten venäläisen liikuntakulttuurin toimijat kiinnittävät tekemisiään Neuvostoliiton aikaiseen liikuntaorganisaatioon ja aiempiin neuvostokäytäntöihin? Venäjän vaurastumisen myötä erinäisiä yhtäläisyyksiä on noussut esiin. Paluu entiseen keskusohtaukseen näkyy myös Karjalan tasavallassa. Etenkin Sotshin talviolympialaiset luovat paineita eri alueiden urheilutoimijoille. Venäjän valtiojohtoon kannanotot viestivät yleisemminkin, että maalla on pyrkimys nousta urheilun suurvaltojen joukkoon.

Menestyvien urheilijoiden valmennuksessa keskeiseksi on nähty neuvostotyyppinen urheilukoulujärjestelmä. Poikkeavaa on kuitenkin se, että Venäjän oloissa valtio ei enää huolehdi kaikista kustannuksista. Myös lasten vanhemmat joutuvat maksamaan jälkikasvunsa urheilemisesta. Tämä on sikäli ongelmallista, että kaikilla vanhemmilla ei ole rahaa maksuihin. Myös massaliikuntatapahtumat ovat hyvin samankaltaisia kuin neuvostoaikoina. Uutta tosin on se, että nyt myös sponsorit ovat mukana tapahtumisen toteuttamisessa. Nähtäväksi jää, millaisiksi muodostuvat tuotantolaitosten ja ammattiliittojen tehtävät urheilun ja liikunnan parissa. Entisenkaltaisen keskusjohtoisesti asioita ei ainakaan tulla hoitamaan. Koko Venäjän tasolla yritykset ovat lähteneet hanakasti mukaan urheilun sponsorointiin, mistä kertovat muun muassa palloilusarjojen huikasti kasvaneet pelaajapalkkiot.

Karjalan tasavallassa eri asemissa olevat vaikuttajat ovat useissa yhteyksissä viitanneet ammattilaisuuteen huippu-urheilun menestyksen saavuttamisen edellytyksenä. Puhtaaseen valtioammattilaisuuteen ei ole enää neuvostoaikojen tyyliin paluuta. Näyttääkin siltä, että parhaillaan on syntymässä jonkinlainen sekamalli. Tällöin sekä valtiolta että suurimmat yritykset luovat edellytyksiä huippu-urheilun valmentautumiselle. Millaisiksi käytännöt muotoutuvat riippuu olennaisesti siitä, mikä tulee olemaan Venäjän valtiovallan ja yritysten välinen suhde.

Doreen Massey on korostanut tutkimuksissaan paikkojen ainutkertaisuutta. Paikkojen erityisyyden Massey katsoo juontuvan siitä, että kukin paikka on laajempien ja paikallisempien sosiaalisten suhteiden erityisen sekoituksen polttopiste. Lisäksi kaikki suhteet ovat vuorovaikutuksessa paikan kasautuneen historian kanssa. Kasautunut historia on puolestaan kuviteltava kerros kerrokselta syntyneeksi erilaisten paikallisten ja laajempien yhteyksien tuotteeksi. (Massey 2008, 30-31.)

Massey'n näkemyksiä voidaan soveltaa myös Karjalan tasavallan liikunta- ja urheilukulttuuriin. Näyttää vahvasti siltä, että Neuvostoliiton murenemisen ja mittavien talousvaikeuksien jälkeen tasavallan urheilun ja liikunnan organisaatio on rakentumassa uusiksi. Vahvoja viitteitä on olemassa siitä, että liikunnassa ja urheilussa on sekä jotakin uutta mutta samalla myös jotakin perinteisemmin kasautunutta vanhaa. Nykytodellisuudessa Karjalan tasavallan liikuntakulttuuri on tiiviissä kytkennässä ja vuorovaikutuksessa yleisvenäläisten käytäntöjen kanssa.

LÄHTEET

- Acton, E. & Stableford, T.** 2006. The Soviet Union. A Documentary History. Volume 1. 1917-1940. Exeter: University of Exeter Press.
- Damkjaer, S.** 1998. The Body and Cultural Transition in Russia. Teoksessa Bryld, M. & Kulavig, E. (Eds.) Soviet Civilization between Past and Present. Viborg: Odense University Press. 115-132.
- Gooding, J.** 2002. Socialism in Russia. Lenin and his Legacy, 1890-1991. Wiltshire: Palgrave.
- Itkonen, H.** 2003. Liikettä Venäjän Karjalassa. Idäntutkimus 2/2003.
- Itkonen, H. & Stranius, P.** 2002. Liikettä Venäjän Karjalassa. Tutkimus liikuntakulttuurin muutoksesta. Joensuu: Joensuun yliopisto, Karjalan tutkimuslaitoksen julkaisuja 137.
- Itkonen, H. & Stranius, P.** 2003. Fizkultura i sport v Russkoi Karelii. Issledovaniye izmenij v fizitsheskoi kulture. Joensuu: University of Joensuu. Publications of Karelian Institute 135.
- Karjalan Sanomat.** 1.5.2007-28.2.2008.
- Karjalan tasavallan liikuntalaki.** 1984.
- Katzer, N.** 2007. "Neue Menschen" in Bewegung. Zum Verhältnis von Sport und Moderne in Russland im 20. Jahrhundert. In Malz, A., Rohdewald, S. & Wiederkehr, S. (Hrsg.) Sport zwischen Ost und West. Beiträge zur Sportgeschichte Osteuropas im 19. und 20. Jahrhundert. Osnabrück: Fibre Verlag. 349-369.
- Massey, D.** 2008. Samanaikainen tila. Tampere: Vastapaino.
- Nygrén, H.** 1969. Punainen Olympia. TUL kansainvälisen työläisurheilun vaiheissa 1920-30-luvulla. Helsinki: Tammi.
- Riordan, J.** 1977. Sport in Soviet Society. Development of Sport and Physical Education in Russia and the USSR. Cambridge: Cambridge University Press.
- Riordan, J.** 1991. Sport, Politics and Communism. Manchester: Manchester University Press.
- Sakwa, R.** 2006. The Modernisation of Leadership: From Gorbachev to Putin. Teoksessa Kangaspuro, M. & Smith, J. (Eds.) Modernisation in Russia since 1900. Studia Fennica, Historica 12. Helsinki: Finnish Literature Society. 160-184.
- Sartori, R.** 1990. Stalinism and Carnival: Organisation and Aesthetics of Political Holidays. Teoksessa Günther, H. (Ed.) The Culture of the Stalin Period. Hampshire: The Macmillan Press. 41-77.
- Williams, C.** 2006. The Modernisation of Russian Health Care: Challenges, Policy, Constraints. Teoksessa Kangaspuro, M. & Smith, J. (Eds.) Modernisation in Russia since 1900. Studia Fennica, Historica 12. Helsinki: Finnish Literature Society. 206-220.